

Miért gyülekez(z)ünk össze?

Lekció: Mt 18,12-20/Textus: 1Kir 8,22-61

2015. június 7.

Miért gyülekezik össze Isten népe hétről-hétre az istentiszteleten? Miért ez a ritmus minden keresztény közösségben? És ha így van, hogyan lehetséges, hogy mégsem gyülekezünk össze hétről-hétre az istentiszteleten? A gazdagréti gyülekezet minden héten összegyülekezik istentiszteletre, hiszen minden vasárnap találkozunk, akár esik, akár fúj. De ha ezt egyénileg tekintjük, a legtöbben azt kell mondjuk: mi nem gyülekezünk össze Isten népével hétről hétre (akár Gazdagréten, akár más városban, településen). Ami a gyülekezet életében kihagyhatatlan rend, az az egyén életében alkalmoszerű lehetőség?

Salamon templomszentelési imádságát olvastuk. Ő az, aki felépítette a templomot, amelyet apja, Dávid szeretett volna, de Isten azt mondta neki, hogy majd utódja fogja felépíteni. (Előtte az istentisztelet helye a szent sátor volt, és a szövetség ládája abban foglalt helyet). Amikor a templom elkészül, Salamon *összegyűjti* a népet, majd a szövetség ládáját (Isten jelenlétének helye) elhelyezik a templom legbenső részébe, a szentek szentjébe. Az egész építési folyamat csúcsa ez. Isten dicsősége, jelenléte felhő formájában leszáll a templomra, betölti a házat, amit Salamon épített. Ekkor mondja el Salamon ezt az imádságot *"Izrael egész gyülekezetével szemben"*, az összegyülekezés egy minősített alkalmával. Az istentiszteletről szóló igehirdetés sorozatunkban ma a figyelmünk az istentiszteletre, mint az összegyülekezés helyére és idejére irányul. Miért gyülekez(z)ünk össze?

1. Isten jelenléte miatt
2. A gyülekezet imádsága miatt
3. Isten missziója miatt
4. Kifogásaink...

Isten jelenléte

A templom az a hely, ahol Isten népe összegyülekezik, és ahol Isten jelenlétét ígéri. Salamon nagyon jól ismeri ennek minden lehetetlenségét és kísértését: *"De vajon lakhatik-e Isten a földön? Hiszen az ég, sőt az egeknek egei sem fogadhatnak magukba téged, hát méh ez a ház, amit építettem!"* Igen, hogyan lakozhatna, hogyan lenne jelen a mindeneket teremtő szent Isten egy olyan házban, amit ember épített? Amikor Isten népe azt gondolja, hogy egy épülettel (hellyel, tárggyal, módszerrel, stb...) garantálta magának Isten jelenlétét, súlyos bálványimádásba kerül. Ugyanakkor mit ér a templom, mit ér az összegyülekezés, mit ér az istentisztelet, ha Isten nincs abban jelen? Ezért Salamon így folytatja: *"Mégis tekints szolgád imádságára és könyörgésére, Uram, Istenem ... Nézz nyitott szemmel erre a házra éjjel és nappal, amelyről azt mondtad: Ott lesz az én nevem."* Isten mondta, Isten ígérte, hogy neve (azaz ő maga) ott lesz ezen a helyen. És mégis, figyeljünk, hogyan folytatja Salamon: *"Hallgasd meg szolgádnak és népednek, Izraelnek a könyörgését, amikor ezen a helyen imádkoznak."*

Hallgasd meg lakóhelyeden, a mennyben..." Az ambivalencia nem múlik el: Isten jelen van a templomban, mert ezt ígérte, mert önmagát adja népének, de Isten a mennyben lakik.

Az ószövetségi templom és Isten jelenléte nem azonos az újszövetségi istentisztelettel. Ugyanakkor nem is elválasztható attól. Az ószövetségi összegyülekezés, amiről Salamon imádságában is hallunk (héberül *káhal*) egyértelmű párhuzamban áll az újszövetségi összegyülekezéssel, ami görögül *eklészia*, eklészia, azaz egyház vagy gyülekezet. Mert igaz, hogy Isten jelenléte nem kötődik már a jeruzsálemi templomhoz, hiszen Jézus Krisztusban lett jelenvalóvá, majd a Szentlélek által lett elérhetővé minden népnek és nemzetnek (a templom pedig nem áll...), ez azonban nem szüntette meg azt, hogy Isten népe (gyülekezete) újra és újra összegyülekezzen Isten jelenlétében. Ilyen értelemben ma is van szent idő és szent hely, ahol és amikor Isten jelenlétét ígéri, és ez nem más, mint az összegyülekezés, az istentisztelet. Foglaljuk ezt így össze: *Isten különleges jelenlétét és áldását az ő tiszteletére, magasztalására összegyülekezett népének ígéri.* Ez nem kötődik egy épülethez (pl. a mi templomunkhoz), és nem kötődik az időhöz (vasárnap 10 óra), de igenis kötődik az összegyülekezéshez, az istentisztelethez. Annak pedig helye, ideje és rendje van. Erről beszél Jézus: *"Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük."*

Mi ennek a jelentősége? Az, hogy az összegyülekezés nem funkcionális vagy pragmatikus célú, hanem teológiai jelentőségű. Mit értek ezalatt? Nem azért kezdett egybegyűlni rendszeresen Isten népe, mert nem volt tömegkommunikáció. Nem azért voltak egy helyen egy időben, mert ami történt, elhangzott, azt - technológiai tudás hiányában - nem tudták utólag elérhetővé tenni (nyomtatásban, hang- vagy képfelvételen), vagy nem tudták valós időben elérhetővé tenni (Rádió, TV, Internet). Az összegyülekezésnek nem funkcionális, pragmatikus, hanem teológiai oka van: Isten szövetséges népének találkozása és ünnepe a megváltó Urával. Azonban mindez a technikai lehetőségekkel úgy változott meg bennünk, hogy szinte észre sem vesszük, mivé formálódunk. Mert világos, hogy nem állítod, az istentisztelet nem más, mint a tömegkommunikáció nélküli múlt itt maradt zárványa a mai világban. Ezt nem valljuk - de közben úgy teszünk, mintha mégis így lenne, hiszen hányszor hozunk döntést arról, hogy kihagyjuk az összegyülekezést, mert ami elhangzott, azt utólag be tudjuk pótolni? Elolvassuk, meghallgatjuk, megnézzük; sőt, akár valós időben bárhol részesei lehetünk egy interneten közvetített istentiszteletnek kezünkben egy telefonnal. Igen, az összegyülekezés opcióvá lett, hiszen mindaz, ami ott történik, elérhető máshogyan is.

De tényleg elérhető? És erre azt mondod, igen, mert átélted, megtapasztaltad, hogy Isten szólt hozzád, jelenlétével megáldott téged egy olvasott, hallgatott, nézett ígéhirdetés által. És ez valóban így van! Isten Szentlelke, szemmel láthatólag, nem ódzkodik használni azt a technikát, amiről beszélek, és amiről azt mondom, kétélű fegyver. Mert miközben áldás, hogy elérhet az ige ezernyi módon, égis alattomos módon átformálódunk: gyülekezetből egyénekké, Isten magasztalására Isten rendje szerint rendszeresen összegyülekező közösségből olyan individuumokká, akik egyszer így, egyszer úgy kívánják magukhoz venni a táplálékot. Ez azonban *nem gyülekezet, nem Isten egyháza*, hanem klub, egyesület, a tagok érdekei szerint működő közösség, amit érdekeink és kívánságaink alapján használunk vagy nem használunk.

Miért gyülekezik össze Jézus Krisztus megváltott népe, gyülekezete, hétről hétre, ha esik, ha fúj? Mert Isten így adja a jelenlétét, így táplál és formál bennünket, mint az ő népét.

A gyülekezet imádsága/könyörgése

Másodszor, Salamon imádsága alapján, részletesebben vizsgáljuk meg, hogyan találkozik Istennel az ő összegyülekező népe? Miért szükséges összegyülekezni? A gyülekezet itt imádkozik, könyörög az Úrhoz. Salamon ezt így vezeti be: *"Hallgasd meg szolgálóidnak és népednek, Izraelnek a könyörgését, amikor ezen a helyen imádkoznak."* Salamon imádságából két témát emelek ki, és helyezem a mi istentiszteleti kontextusunkba.

Az első az egyén és a közösség egyensúlya. Mert bár fontos hangsúlyoznunk mai, individualista korunkban, hogy Isten népe összegyülekezve, gyülekezetként, szövetséges népként áll Isten színe elé, Salamon imádságában helye van az egyénnek is: *"... minden imádságot és könyörgést, amelyet akár egy ember, akár egész néped, Izrael mond el, és ha valaki elismeri, hogy miatta van a csapás és kiterjeszti kezét a ház felé, te hallgasd meg..."* A közösségi összegyülekezés nem veszi el az egyéni felelősséget Isten előtt. Ugyanakkor az egyéni felelősség, egyéni ügy a közösségi összegyülekezés részeként kerül imádság formájában Isten elé. Mindjárt látni fogjuk, miért.

A második nagy téma, amely Salamon imádságának legterjedelmesebb része, az a gyülekezet kiáltása Istenhez nyomorúság idején, legyen ez háborús vereség, aszály, éhínség, járvány, betegség, vagy bármely egyéb csapás. Salamon feltételezi, hogy amikor mindezek történnek, az nem "véletlen", hiszen ezek mögött a az Úr áll. Pl.: *"Ha majd bezárul az ég, és nem lesz eső, mert vétkeznek ellened, de azután imádkoznak ezen a helyen, vallást tesznek nevedről, és megtérnek vétkükből, mert megaláztad őket, te hallgasd meg őket a mennyből, és bocsásd meg szolgálóidnak és népednek, Izraelnek a vétkeit..."* Ez nagyon egyszerű folyamat: Isten népe elfordult Istentől, hűtlen lett szabadítójához - Isten ezért nyomorúságot engedett rájuk - ők ezért elkezdik Istent keresni, és felismerik, hogy vétkeztek - az Úrhoz kiáltanak bocsánatért - Isten pedig meghallgatja könyörgésüket, és megbocsát nekik, majd helyreállítja őket.

Mi ennek a jelentősége számunkra? Miért szükséges összegyülekeznünk, istentiszteleten Isten elé jönnünk közösen, ha ezt az utat egyedül is be tudjuk járni? A válasz egyszerű: mert egyedül nem fogjuk bejárni. Mert egyedül a nehézség idején előbb esel kétségbe, vagy hamarabb kezdesz Istenre neheztelni, mint a gyülekezetben. Miért? Azért, mert a gyülekezet közösségében Isten az ő igéjében, annak magyarázásában szólít meg - amit kevésbé hallunk meg tőlünk független, objektív módon egyénileg. Azért, mert a gyülekezetben közös imádságban állunk Urunk elé, hogy bűneinket megvalljuk és hozzá kiáltunk, míg egyénileg lelkünk minden ereje az ellen munkál, hogy elismerjük: mi vagyunk a felelősek. Azért, mert az összegyülekezés alkalmával Isten Lelke megvizsgálja a szívünket, szíven üt, megszólít, bűnbánatra indít

és megbocsátását közli velünk úgy, ahogy egyénileg ez nem történik. Az egyéniben vagy így, vagy úgy, de könnyen becsapjuk magunkat. Nem szembesülünk azzal, amivel nem akarunk szembesülni - vagy éppen nem halljuk meg erővel azt a kegyelmes szót, amit Isten küld nekünk. A testvéri közösség, a hirdetett ige, a közös imádságok, a sákramentumok (keresztség és úrvacsora) mind-mind az összegyülekezéshez tartoznak. Nem véletlenül beszél Jézus az elveszett juhról, az elkóborló, eltévedő bárányról, akit meg kell találni, az összegyülekező közösségbe vissza kell vezetni. Nem egyéni spirituális utat járó, önálló és független bárány ő Jézus szerint, hanem elveszett bárány, elveszett testvér.

Isten missziója

Miért gyülekez(z)ünk össze? A harmadik válasz, Salamon imádsága alapján, meglepő: Isten missziójáért. Mert miközben Salamon azért könyörög, hogy Isten hallgassa meg Izraelt, amikor az idegen néptől vereséget szenved, valamint segítse meg, amikor háborúba megy idegen népek ellen, az egész imádság középpontjában mégis az idegen áll, de teljesen más előjellel: *"Még az idegent is, aki nem a te népedből, Izráelből való, de eljön messze földről a te nevedért, mert hallani fognak nagy nevedről, erős kezetről és kinyújtott karodról, ha eljön és imádkozik ebben a házban, te hallgasd meg lakóhelyedről, a mennyből, és tedd meg mindazt, amit az idegen kér tőled, hogy a föld minden népe megismerje nevedet, és úgy féljenek téged, ahogyan néped, Izráel, és tudják meg, hogy a te nevedről nevezték el ezt a házat, amelyet építettem."* Az összegyülekezés helyén és idején Istennel találkozik az, aki nem az ő népéhez tartozik, aki nem ismeri őt. Ez Salamon imádsága. Pál apostol így tárja ezt a korinthusi gyülekezet elé: *"... ha valamennyien prófétálnak, és bemegy egy hitetlen vagy be nem avatott, annak mindenki a lelkére beszél, azt mindenki megvizsgálja, és így szívének titkai nyilvánvalóvá lesznek, úgyhogy arcra borulva imádja az Istent, és hirdeti, hogy az Isten valóban közöttetek van."* (1Kor. 14.24-25) Amikor Isten igéje szól Isten Lelkének erejében, amikor Isten népe együtt van imádságban, magasztalásban, ott az élő Istennel találkozik az, aki még nem találkozott vele. Mert Isten az összegyülekezett népe között szívesen lakozik. Ezért az istentiszteleti összegyülekezés *Isten missziója miatt* is szükséges.

Miért gyülekezünk össze - vagy miért nem gyülekezünk össze? Megfordul-e bennünk, hogy nem csak rólunk van szó? Hogy amikor egybegyűlünk, hogy Isten magasztaljuk, hogy hozzá könyörgjünk, hogy őt hallgassuk, azt nem csak magunkért tesszük, hanem ezzel Istent képviseljük a népek, az őt még nem ismerők között? Akár jelen vannak közöttünk, akár nincsenek itt. Az istentiszteletünknek van missziói dimenziója, missziói felelőssége, amely túlmutat egyéni, de még gyülekezeti szükséginken is, és az egész világ felé fordít minket. Ezért vannak missziói hírek, ezért könyörgünk az üldözöttekért, a menekültekért, hazánkért, városunkért, a lakótelepért, a barátainkért, a munkatársainkért, a családtagjainkért *minden istentiszteleten*. Aki nem gyülekezik össze Isten népével, nem kapcsolódik be Isten magasztalásába a népek előtt és a népekért, valamint a népekért való könyörgésbe Isten előtt. Salamon azt imádkozza, ami Jézus szívén is volt: *"hogy a föld minden népe megismerje nevedet, és úgy féljenek téged, ahogyan néped, Izrael..."*. Jézus pedig így tanít imádkozni: *"Szenteltessék meg a te*

neved..." (Mt. 6.9). Ha ez is istentiszteleti felelősség, akkor látnunk kell, mennyit mulasztunk, amikor csak magunkra tekintünk, amikor úgy gondolkodunk, hogy az istentisztelet annyi, amennyit kapunk belőle. Amikor nem vagy Isten népe közösségében, hogy magasztald őt, és elé tárd kéréseid az összegyülekezés idején, nem töltöd be, amire elhívott és megváltott Jézus Krisztusban, nem éled meg azt, amiért Jézus az életét adta, hogy a népek megismerjék és dicsőítsék az Urat. Ez nem egyéni kérdés, hanem gyülekezeti, hiszen egy széthulló, rendetlen, össze-vissza alkalmoszerűen Isten elé jövő gyülekezet, amelyben ki-ki a maga javát keresi, sohasem tölti be küldetését! És itt már rátértünk a következő gondolatra:

Miért nem gyülekezünk össze?

Három alapvető, nagy bibliai igazságot láttunk arra nézve, hogy miért gyülekezik össze Isten népe istentiszteletre: mert Isten jelenlétét ígéri; mert az összegyülekezésben könyörög Isten népe az Urához; valamint mert ebben is megvalósul Isten missziója, az, hogy mások is megismerik őt.

Lelkipásztorként sok kérdés, szomorúság, aggodalom terheli a szívem, mert a gazdagréti gyülekezet hívó tagjainak jó része nem éli meg az Istentől való rendet és rendszerességet az istentiszteleti összegyülekezésben. Ennek nyilvánvalóan számos oka van, amelyeket elemezhetünk. Például az, hogy a mai társadalom sokkal mobilabb, mint a korábbiak; számosan élnek kétlaki életet (hétvégén máshol, mint hétközben); sokan, akik városban élnek rendszeresen vidékre utaznak szüleikhez; valamint megváltoztak a szabadidő eltöltési szokások, lehetőségek. Ezt nem fogjuk tudni megváltoztatni, és nem is ez a lényeg. Sokkal fontosabb az, ami a szívünkben van, ami bennünk zajlik, ahogyan döntéseket hozunk az összegyülekezésre nézve. Három gondolatban szeretném összefoglalni azt, amit látok, tapasztalok - nem azért, hogy bárki felől ítélkezzünk, hanem azért, hogy Isten megvizsgálja a szívünket.

Hallottam már azt, hogy az istentisztelet vagy az igehirdetés nem az én Istennel való szeretetnyelvem. Azaz én Istent nem ebben tapasztalom meg, érzem magamhoz közel, hanem pl. a természetben, a dicsőítésben, a magányban, stb. És miközben azt nem kétkeltem, hogy Istent sokféle módon megtapasztalhatjuk, elszorul a szívem, amikor ilyet hallok: Isten egyházának rendjét, az istentiszteleti összegyülekezés több ezer éves formáját felváltja *az én szeretetnyelvem*? Az én tapasztalatom? Milyen alapon emelem magam Isten népének évezredes rendje felé? Ki vagyok én? Mit mond el ez rólam, és az én Istennel való kapcsolatomból? Azt hiszem, szélsőséges individualizmusunkról erősebben beszél, mint az Úr és az ő népe iránti hűségünkről és engedelmisségünkről.

Máskor azzal találkozom, általában olyanok ajkáról, akiknek életében nehézség (pl. megoldatlan házassági konfliktus) van, hogy "képmutatás lenne így istentiszteletre menni." "Miért tennénk úgy, mintha minden rendben lenne?" - Miért, az istentiszteleten azok gyűlnek össze, akik azt mondják, hogy látod milyen szépek és jók vagyunk, Uram, vagy azok, akik azt kiáltják: bocsáss meg, irgalmazz, gyógyíts meg és állíts helyre? Én az utóbbiak közé szeretnék tartozni. Észrevettétek, milyen ördögi kifogás a "képmutató lennék, ha elmennék"? Ha tehát nem járulok Isten elé népe

közösségében, testvéreimmal együtt, akkor nem vagyok képmutató, tehát igaz vagyok? Nem inkább az igazságot kellene mondanom: lázadok, Uram, ellened, és nem akarok sem irgalmat, sem bocsánatot, sem szabadítást kérni? Hitetlen vagyok, és megtagadom a szövetséget, amelyet kötöttél velem? Igen, inkább ezt kellene mondanunk...

"A gyermekeim nem akarnak jönni..." Nyilvánvaló, hogy ez is olyan sok kérdést vet fel, olyan témákat nyit meg, amibe most nem tudunk belemenni. Az is világos, hogy vannak helyzetek, különösen kamaszokkal, amikor az erőszak kontraproduktív. De a következő alapvető kérdéseket szülőként tegyük fel magunknak annak érdekében, hogy Isten megvilágíthassa szívünket. Alapvetően mi határozza meg családjunk életét és ritmusát, Isten szövetséges népének (amelynek gyermekeink is részesei) a rendje, vagy gyermekeink kívánsága, vágyai? Azt hiszem, gyakran jobban féljük gyermekeinket, mint az Úr Istent... Továbbá: milyen példát mutatunk és mutattunk gyermekeinknek? Megszokták, hogy ha esik, ha fúj (ha más városban vagyunk, ha nyaralunk), az istentisztelet alapvető ritmus, vagy tőlem tanulták, meg, hogy az lehetséges opció? Tőlem tanulták, hogy most inkább pihenünk, most más program a fontosabb...?- Persze, tudom én, hogy ezt a harcot kulturálisan már régen elvesztettük, egészen távol áll a mai embertől az, hogy gyermekeinek ritmust szabjon, hiszen ez iszonyatos energiákat emészt fel, és gyakran könnyebb nekünk szülőként engedni. De akkor legalább lássuk, hogy hova jutottunk, és szomorodjon meg e felett a szívünk! Minden új csak bűnbánatban kezdődhet.

Mit mondanak ezek, és sok más kifogás a szívünkről? Mit árul el rólunk, Isten népéről az, hogy az istentiszteleti összegyülekezés rendszertelen, esetleges, hiszen számos más programmal versenyzik az életünkben? Lényegében azt, hogy olyan emberekké lettünk, akik teljes természetességgel felülemelkednek Isten rendjén, és közben még csak fogalmuk sincs arról, mit tesznek. A felséges, szent Isten tisztelete (istentisztelet) laza kis programmá vált, amivel kényünk-kedvünk szerint élünk vagy nem élünk. Értsük jól: nem az az igazi baj, ha kihagyunk egy istentiszteletet, hanem az, hogy azt hisszük, ez a mi magától értetődő jogunk és szabadságunk kérdése.

Igen, súlyosnak, válságosnak látom a helyzetet. Azzal együtt, hogy magamat sem tartom jobbnak, és ki tudja, mit árulna el a szívemről az életvitelem, ha nem lennék lelkipásztor, és nem kellene minden vasárnap istentiszteleten részt vennem. De az elvilágiasodás, a világhoz való hasonulásunk, a kultúra által való formáltatásunk ijesztő mértéket öltött. Mindennek következménye pedig szétzilálódó, széthulló egyéni, családi és gyülekezeti élet.

Meg lehet még titeket, minket inteni? Meghalljuk még az igazi pásztor, a bennünket halála és feltámadása által egybegyűjtő Jézus szavát? El tudunk még jutni igaz bűnbánatra világias gondolkodásunk, szívünk miatt? Szíven üt bennünket, hogy hogyan állunk az ő népének szent összegyülekezéséhez? Mert ezen a ponton erodál, elsodor minket a mai kultúra. Ezen a ponton vagyunk oly könnyen engedetlenek, amit észre sem veszünk. És nem fogjuk fel, hogy az Istentől való ritmus, a hetedik nap ünnepi megszentelése elmulasztásával (ami többeknek szokássá lett!) milyen óriási veszteségeket szenvedünk mi magunk, családjunk, gyülekezetünk, és a népek...

Salamon imádságában megjelenik Izrael legmélyebb válsága, a babiloni fogság. És ezzel együtt megjelenik Isten hűsége, aki kész megbocsátani népének, és újat kezdeni életében, hiszen ő szabadította meg őket Egyiptomból, és ő választotta őket a magáénak. Ez ma is áll Jézus Krisztusban: ő szabadított meg bennünket a halálból és pusztulásból, a bűn rabszolgaságából, és benne választott minket Isten magáénak. Ha megtérünk, és kiáltunk hozzá, megmaradunk – ha azonban nem hozzuk szívünket Isten elé, és nem kezdünk újat, már elvesztünk. Ámen!

Lovas András